

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 19 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Hanna Ratajczak

Protokolant:Starszy sekretarz sądowy K. O.

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa R. L.

przeciwko Skarb Państwo - Dyrektor Zakładu Karnego we W.

- o zapłatę

I. Powództwo oddala:

II . Odstępuje od obciążania powoda kosztami niniejszego postępowania.

/-/H. R.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 lipca 2015 r. powód R. L. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego we W. kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności ludzkiej oraz prywatności wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów sądowych.

W uzasadnieniu podał, że od 14 sierpnia 2011 do dnia 20 października 2014r r .odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym we W., w celach nr 253,245,257,254 nr 10. W czasie pobytu nie zapewniono mu odpowiednich warunków humanitarnych. Pomieszczenia w których przebywał były niewyremontowane, nie było odpowiedniej wentylacji. W okresie zimowym cele nie były nienależycie ogrzewane. Ponadto nie zapewniono osadzonym odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych, bowiem w pomieszczeniach znajdowała się toaleta położona przy drzwiach wejściowych do celi i było krępujące korzystanie z niej. Nie zapewniono intymności ze względu na brak drzwi do toalety, czy zasłon. Tym samym w czasie załatwiania potrzeb fizjologicznych był widoczny przez osoby wchodzące do pomieszczenia.. Powód wskazał, że wysokość żądania uwarunkowana jest stopniem oraz intensywnością naruszenia jego dóbr osobistych.

Postanowieniem z dnia 15 września 2015r Sąd Okręgowy w Poznaniu zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości i oddalił jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

W odpowiedzi na pozew z dnia 5 października 2015 r. pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego we W., zastępowany przez Prokuratorię Generalna Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu pisma procesowego pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda związanych z wydarzeniami przez niego opisywanymi, które miały miejsce w okresie wcześniejszym niż 3 lata przed wniesieniem

pozwu. Odnośnie okresu nieprzedawnionego strona pozwana podniosła zarzut braku uzasadnionych przesłanek do uwzględnienia żądań powoda. Strona pozwana zaprzeczyła, aby warunki bytowe panujące w Zakładzie Karnym we W. naruszały dobra osobiste powoda. Wyposażenie cel odpowiadało obowiązującym w tym zakresie przepisom, w tym odpowiednią ilość sprzętu kwaterunkowego. Kąciki sanitarne były urządzone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Urządzenia sanitarne usytuowano w sposób zapewniający ich niekrępujące używanie. W zakresie wentylacji pozwany wskazał, że m.in. we wszystkich celach są zamontowane kratki wentylacyjne zapewniające wymianę grawitacyjną powietrza. Ponadto pozwany stwierdził, że w Zakładzie Karnym we W. odbywają się kontrole podczas, których są badane warunki techniczne w jakich przebywają osadzeni. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Oprócz tego w okresie jesiennym opracowywany jest harmonogram prac remontowo-konserwacyjnych pomieszczeń i budynków na rok następny, a na bieżąco dokonywane są naprawy doraźne. Odnośnie niskiej temperatury w pomieszczeniach podał iż układ centralnego ogrzewania pracuje w systemie automatyki pogodowej i temperatura czynnika grzewczego jest uzależniona od temperatury zewnętrznej. Szczytowa moc ogrzewania została określona zgodnie Polską Normą oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Pozwany wskazał, że jego zdaniem warunki w jakich przebywał powód nie przekraczały przeciętnej miary dolegliwości jakie łączą się z pozbawieniem wolności. Oprócz tego powód nie wykazał tak naprawdę krzywdy czy też szkody (ich rozmiaru), bezprawności w działaniu pozwanego czy związku przyczynowego między działaniem (zaniechaniem) funkcjonariuszy publicznych, a rzekomą szkodą, która powstała w jego dobrach. Brak jest także uzasadnienia dla żądanej przez powoda kwoty, która w świetle okoliczności przedstawionych w pozwie wydaje się dowolna.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód R. L. jest osobną pozbawioną wolności. W latach 2011-2014 przebywał w Zakładzie Karnym we W., gdzie przebywa nadal. Pozew, który wniósł dotyczył okresu od 14.08.2011 do 20.10.2014.

Dowód: okoliczności bezsporne.

Powód przebywał w pawilonie C w celach mieszkalnych nr (...).

Cela mieszkalna nr (...) w pawilonie A jest wyposażona w zabudowany murowany w całości kącik sanitarny z muszlą ustępową i umywalką z bieżącą wodą. Wskazane cele w pawilonie C wyposażone są w zabudowany murowany w całości kącik sanitarny z muszlą ustępową i umywalką z bieżącą wodą. Cela nr 254 w pawilonie C wyposażona jest w częściowo zabudowany kącik sanitarny, oddzielony od reszty celi mieszkalnej płytą pilśniową na konstrukcji z kątownika trwale przymocowanej do podłoża, zgodnie z projektem technicznym. W kącikach sanitarnych zamontowana jest muszla ustępowa oraz umywalka z bieżącą wodą.

We wszystkich celach mieszkalnych są zamontowane kratki wentylacyjne zapewniające wymianę grawitacyjną powietrza. Dodatkowo zamontowana w celach mieszkalnych drewniana stolarka okienna umożliwia otwieranie lub uchylanie skrzydeł okiennych w celu dodatkowego przewietrzenia pomieszczenia.

Ponadto w Zakładzie Karnym we W. odbywały się kontrole kwartalne oraz 1 raz w roku kontrola okresowa przewodów kominowych, dymowych, spalinowych oraz wentylacyjnych zakończonych protokołami potwierdzającymi drożność kominów oraz ich sprawność. W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości określonych w prawie budowlanym (art. 70 ust. 1).

Raz w roku dokonywany jest w Zakładzie Karnym we W. przegląd stanu technicznego sprawności elementów narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, ocena przydatności do użytkowania, estetyki obiektu oraz jego otoczenia. Kontrola obejmuje także swoim zakresem sprawdzenie stanu technicznego zamontowanej w celach mieszkalnych stolarki okiennej. W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości określonych w prawie budowlanym (art. 70 ust. 1).

Temperatura w celach jest regulowana zgodnie z Polską Normą oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakimi powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Układ centralnego ogrzewania pracuje w systemie automatyki pogodowej i temperatura czynnika grzewczego jest zależna od temperatury panującej na zewnątrz budynku.

W przypadku występowaniu wszelkiego typu usterek, uszkodzeń, nieplanowanego pogorszenia stanu technicznego cel, na bieżąco dokonywane są naprawy doraźne, a w przypadku większego zakresu robót sporządzane są protokoły konieczności.

Dowód : notatka służbowa z dnia 28 i 29 .09. 2015 r. sporządzona p rzez kpt. S. Ł. i por.. P. H. (k.42-44)

Powód w trakcie przesłuchania w charakterze strony nie potrafił wskazać jakie jego dobra osobiste zostały naruszone w trakcie pobytu w Zakładzie karnym we W..

Dowód: zeznania powoda (k.76-77)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w aktach sprawie dowodach, tj. kopii dokumentów. Dowody te nie stanowią co prawda dokumentów w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c. i art. 245 k.p.c., jednak wiernie odwzorowują ich treść. Dlatego na podstawie art. 308 § 1 k.p.c. w zw. z art. 309 k.p.c. Sąd zaliczył je w poczet materiału dowodowego sprawy i przyznał im znaczną moc dowodową.

Sąd uznał za wiarygodne notatki służbowe sporządzone przez por .P. H. oraz kpt. S. Ł., gdyż były one spójne, logiczne oraz rzetelne.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda, albowiem były one sprzeczne z treścią notatek służbowych sporządzonych przez por. P. H. oraz kpt. S. Ł., którym Sąd dał wiarę w całości. Ponadto należy wskazać, że R. L. nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających swoje twierdzenia. Tym samym Sąd nie miał możliwości zweryfikowania zeznań powoda. W swoich zeznaniach także nie potrafił wskazać jakie dobra osobiste zostały naruszone podczas pobytu w Zakładzie Karnym we W..

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda oparte było na treści art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W świetle brzmienia art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Art. 417 § 1 k.c. stanowi, że za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

W ocenie Sądu Okręgowego punktem wyjścia dla rozważań prawnych w niniejszej sprawie winno być rozstrzygnięcie, czy zdarzenia, z którymi powód wiąże odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa mieszczą się w dyspozycji „działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej”. Bez wątplenia działalność państwa związana z wykonywaniem orzeczeń karnych skazujących na karę pozbawienia wolności mieści się w granicach pojęcia „działania

lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej”. Działalność ta wynika z umocowań ustawowych, obwarowana jest przymusem państwowym, związana jest ze stosunkiem nadrzędności i z całą pewnością jednostka nie poddaje się jej z własnej woli, a z mocy orzeczenia sądu.

Kolejną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa opartej o art. 417 § 1 k.c. jest niezgodność z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej. Pojęcie to rozumieć należy jako sprzeczność konkretnego zachowania z obowiązującym porządkiem prawnym, zatem w odniesieniu do odpowiedzialności opartej o przepisy prawa cywilnego pojęcie bezprawności rozszerzyć należałoby również na sprzeczność z zasadami współzycia społecznego. Powód odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa upatruje ściśle w działalności Zakładu Karnego we W. i z działalnością tegoż podmiotu odpowiedzialność tę łączy.

Zakład karny jako miejsce wykonywania wobec skazanych prawomocnymi wyrokami sądowymi kary pozbawienia wolności prowadzi działalność związaną z wykonywaniem władzy publicznej. Działalność ta uregulowana jest szeregiem przepisów różnej rangi, spośród których z punktu widzenia praw skazanego niewątpliwie najdonioślejszą rolę odgrywa Kodeks karny wykonawczy oraz szereg przepisów wykonawczych.

Cele mieszkalne wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Jako że wykonywanie kary pozbawienia wolności zawsze łączy się z naruszeniem dóbr osobistych osadzonego, to na podmiocie wykonującym karę ciąży obowiązek wykazania, że naruszenie tych dóbr nie jest bezprawne. W świetle brzmienia art. 24 § 1 k.c. to podmiot dopuszczający się naruszenia obowiązany jest wykazać, że naruszenie dóbr osobistych nie jest bezprawne. W okolicznościach niniejszej sprawy oznaczało to będzie w szczególności udowodnienie, że warunki wykonywania kary pozbawienia wolności są zgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi.

W ocenie Sądu pozwany wykazał te okoliczności. Warunki panujące w Zakładzie Karnym we W. były zgodne z obowiązującym prawem. Wyposażenie cel odpowiadało obowiązującym przepisom. Znajdowała się w nich wentylacja grawitacyjna, ale także okna, które osadzeni mogli w każdym momencie otwierać w celu zapewnienia dostępu świeżego powietrza. Oprócz tego należy wskazać, że ogrzewanie pomieszczeń było regulowane zgodnie z Polską Normą oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakimi powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Układ centralnego ogrzewania pracuje w systemie automatyki pogodowej, przy czym temperatura czynnika grzewczego jest zależna od temperatury panującej na zewnątrz budynku. Tym samym należy uznać, że ogrzewanie celi było dostosowane do panujących warunków pogodowych. Ponadto w ocenie Sądu nie zostało też naruszone prawo powoda do intymności poprzez niezapewnienie mu właściwych warunków sanitarnych. Kąciki sanitarne nie stanowiły rozwiązania zapewniającego mieszkańcom celi komfortu. Niemniej z samą istotą wykonywania kary pozbawienia wolności łączą się mniej komfortowe warunki zachowania higieny niż dostępne podczas pobytu na wolności. R. L. nie został jednak w żaden sposób pozbawiony możliwości dbania o higienę osobistą. W niektórych celach znajdują się zabudowane murowane kąciki sanitarne z muszlą ustępową i umywalką z bieżącą wodą niektóre w częściowo zabudowane kąciki sanitarne oddzielone od reszty celi mieszkalnej płytą pilśniową na konstrukcji z kątownika trwale przymocowanej do podłoża. W celi miał dostęp do środków czystości, których ilość odpowiadała normom wyznaczonym obowiązującymi przepisami i bieżącej wody. Gdy środki te kończyły się, miał prawo domagać wydania kolejnej ich partii. Oprócz tego należy wskazać, że w Zakładzie Karnym we W. co roku dokonywane są naprawy pomieszczeń i budynków, a także na bieżąco dokonuje się wymiany uszkodzonych elementów. Ponadto wszystkie prace są dokumentowane. Tym samym należy uznać, że stan pomieszczeń w jakich przebywał powód był dobry.

Biorąc to pod uwagę Sąd uznał, że działanie pozwanego w zakresie wykonywania władzy publicznej, polegające na wykonywaniu wobec powoda kary pozbawienia wolności nie nosiło cech bezprawności. Działania te znajdowały odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach, a powierzone zadania wykonywane były z poszanowaniem zasad humanitaryzmu i dóbr osobistych skazanych. Mając to na uwadze Sąd uznał, że powód nie wykazał podstaw, na których roszczenie swe opierał tzn. bezprawnego działania pozwanego przy wykonywaniu wobec niego kary

pozbawienia wolności. Jeśli zatem doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda przy wykonywaniu wobec niego kary pozbawienia wolności, to naruszenia te nie były bezprawne. Sam powód zresztą nie wskazał w toku przesłuchania które jego dobra osobiste zostały naruszone. Z uwagi na powyższe Sąd powództwo oddalił.

Należy wskazać, że roszczenie powoda jest częściowo przedawnione. R. L. powództwo wniósł w dniu 27 lipca 2015 r. Zgodnie z treścią art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Zatem już w momencie zaistnienia zdarzeń, na które powód powołał się w pozwie, wiedział on o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jego roszczenie uległo więc przedawnieniu za okres poprzedzający dzień 27 lipca 2012 r.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. odstępując od obciążania nimi powoda. Jak wynika z materiału dowodowego sprawy R. L. od wielu lat jest osobą pozbawioną wolności. Nie posiada żadnego majątku, oszczędności, nie pracuje. Mając to na uwadze Sąd przyjął, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania go kosztami postępowania mimo, że jego żądanie zostało oddalone w całości.

SSO Hanna Ratajczak